WSTĘP

Oddana do rąk czytelnika publikacja *Szkice o ubezpieczeniach* w pierwotnym założeniu miała być wydawnictwem jubileuszowym, poświeconym 40-leciu pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Tadeusza Sangowskiego. Zaledwie kilka miesięcy dzieliło Profesora od jubileuszu, kiedy to 3 lutego 2005 roku– *dis aliter visum*. Nagła śmierć w biegu rozlicznych obowiązków przerwała aktywność Profesora, który całe życie zawodowe zmagał się z „losem", zajmując się ubezpieczeniami. Odchodząc, pozostawił bardzo liczne opracowania, których wybór został zamieszczony w niniejszym okolicznościowym zeszycie.

Grono przyjaciół – kolegów i uczniów Profesora – reprezentujących znane ośrodki naukowe, w kraju i za granicą, oraz wybitni praktycy rynku ubezpieczeniowego, którzy chcieli uczcić Jego jubileusz 40-lecia pracy naukowej i dydaktycznej dedykuje pamięci Profesora przemyślenia i refleksje na aktualnie nurtujące badaczy złożone i rozległe problemy ubezpieczeniowe.

Znaczne zróżnicowanie podejmowanych przez autorów zagadnień, świadczące o rozległości i wieloaspektowości problemów ubezpieczeniowych, sprawia, że zamieszczone w niniejszym wydawnictwie opracowania zostały uporządkowane w cztery tematyczne części, a mianowicie: bezpieczeństwo i ochrona ubezpieczonych, rynek ubezpieczeniowy Polski i Unii Europejskiej, uwarunkowania działalności zakładów ubezpieczeń oraz ubezpieczenia osobowe.

Całość rozważań naukowych poprzedza przedstawienie sylwetki Profesora Tadeusza Sangowskiego oraz wybór jego bibliografii.

Pierwsza część opracowania zawiera szkice, poświęcone rozwiązaniom prawnym i instytucjonalnym bezpieczeństwa ubezpieczonych oraz ochronie konsumentów usługi ubezpieczeniowej.

D. Fuchs w artykule *Ochrona konsumencka ubezpieczającego w świetle ewolucji definicji konsumenta oraz nowelizacji art.384 kodeksu cywilnego* ukazuje kierunki ewolucji definicji konsumenta w prawie cywilnym oraz podejmuje istotne kwestie nowelizacji umowy ubezpieczenia i ich implikacji dla ochrony konsumenckiej na gruncie polskiego prawa ubezpieczeń gospodarczych.

Opracowanie J. Monkiewicza pt. *Nadzór ubezpieczeniowy w Unii Europejskiej. Kierunki ewolucji* omawia uwarunkowania, zasady oraz kierunki zmian nadzo-

ru ubezpieczeniowego w Unii Europejskiej. Przemyślenia autora mogą stanowić cenną pomoc w pracach nad nową formułą nadzoru nad rynkami finansowymi w Polsce.

Problemy bezpieczeństwa ubezpieczonych odzwierciedla artykuł K. Ortyńskiego, *Fundusze gwarancyjne w ubezpieczeniach.* Autor, poruszając istotne, ciągle aktualne zagadnienia bezpieczeństwa rynku ubezpieczeniowego, skoncentrował się na zakresie dodatkowej gwarancji, jaką stanowią fundusze gwarancyjne w wybranych krajach ODCE, w szczególności w kontekście II i IV dyrektywy komunikacyjnej oraz upadłości zakładu ubezpieczeń.

Wpływ integracji z Unią Europejską na pozycję konsumentów na polskim rynku ubezpieczeń stanowi interesujący przedmiot rozważań opracowania autorstwa S. Rogowskiego.

Druga część *Szkiców* zawiera refleksje nad prawnymi oraz ekonomiczno-społecznymi uwarunkowaniami działalności zakładów ubezpieczeń.

D. Farny w opracowaniu *Neuere Entwicklungen der Versicherungsbetriebslehre im deutschsprachigen Raum* formułuje aktualne kierunki w zarządzaniu zakładem ubezpieczeń, wskazując na rynek kapitałowy jako źródło finansowania, orientację na wartość firmy dla akcjonariuszy oraz orientację na ryzyko zakładu ubezpieczeń.

Zarządzanie jakością usług w zakładach ubezpieczeń – identyfikacja i estymacja modelu autorstwa J. Garczarczyka zawiera interesujące przemyślenia, zilustrowane wynikami badań ankietowych na aktualne kwestie zarządzania jakością w zakładach ubezpieczeń.

W. Górski w opracowaniu *O terminologii ubezpieczeniowej słów kilka* zawarł refleksje, ukazujące związki pomiędzy precyzją terminologiczną norm prawnych a funkcjonowaniem rynku ubezpieczeniowego.

Aktualna i ważna zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia tematyka zarządzania wartością zakładu ubezpieczeń stanowi przedmiot rozważań A.Kluge i F. Wagnera w artykule *Unternehmenswertorientierte Bepreisung von Versicherungsschutz.* Autorzy wskazali na determinanty wyceny kontraktów ubezpieczeniowych ze względu na wartość zakładu.

Znaczenie i możliwości zastosowania na rynku ubezpieczeniowym doktryny najwyższej dobrej wiary stanowią przedmiot rozważań J. Łopuskiego w opracowaniu *Doktryna najwyższej dobrej wiary w anglosaskim prawie ubezpieczeniowym:jej pochodzenie, znaczenie i krytyka.*

H. Mruk w artykule *Personel źródłem przewagi konkurencyjnej na rynku ubezpieczeń* omawia istotne problemy, związane z zasobami ludzkimi w działalności zakładów ubezpieczeń i ich znaczeniem dla konkurencyjności.

Cykl kończy opracowanie W. Ronki-Chmielowiec, *Ryzyko zakładu ubezpieczeń a ryzyko ubezpieczeniowe*, w którym autorka rozważa związki pomiędzy ryzykiem zakładu ubezpieczeń, ryzykiem ubezpieczeniowym i miarami prawdopodobieństwa ruiny.

Kolejna część obejmuje szkice, traktujące o rynku ubezpieczeniowym Polski i Unii Europejskiej.

Cykl rozpoczyna opracowanie Z. Brodeckiego i K. Malinowskiej, *Ubezpieczenia w Unii Europejskiej – konstrukcja myślowa*. Autorzy podejmują wybrane prawne problemy zintegrowanego rynku ubezpieczeń jako segmentu rynku finansowego.

Procesom globalizacji zachodzącym we współczesnym świecie oraz ich odbiciu na europejskim rynku ubezpieczeniowym, ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczeń na życie, poświęcone są rozważania J. Daňhela w opracowaniu *Global trends in the world and European commercial insuranse business*.

Ważne zagadnienia prawne związane z globalizacją gospodarki i jej wpływem na funkcjonowanie ubezpieczeń porusza E. Kowalewski w artykule – *Ubezpieczenia cross-border – reżim materialnoprawny i kolizyjny*.

Rola brokerów na współczesnym rynku ubezpieczeń autorstwa T. Mintofta-Czyża ma na celu wyjaśnienie roli, jaką dla funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego pełnią niezależni pośrednicy.

Zastosowanie testu koniunktury w badaniu zmian na rynku ubezpieczeniowym prezentuje opracowanie M. Mocka, *Analiza wahań koniunkturalnych na polskim rynku usług ubezpieczeniowych w świetle badań metodą testu koniunktury*.

Przemyślenia na temat przyczyn zmian oraz ich rynkowych konsekwencji w działalności najstarszego zakładu ubezpieczeń na ziemiach polskich – PZU SA – wraz z wizją strategii zawiera opracowanie C. Stypułkowskiego, *Od monopolu do spółki giełdowej*.

Szkice o rynku ubezpieczeniowym zamyka artykuł K. Znanieckiej, *Pozytywne aspekty ubezpieczenia gospodarczego w działalności przedsiębiorstwa*, w którym autorka wskazuje na czynniki kształtujące popyt przedsiębiorstw na ubezpieczenia.

Czwarta część, obejmuje szkice poświęcone ubezpieczeniom osobowym.

K. Rubel w artykule, *Francuski powszechny plan emerytalny a polskie indywidualne konto emerytalne*, prezentuje zasady rozwiązań emerytalnych we francuskim systemie emerytalnym, porównując je z wprowadzonymi w Polsce indywidualnymi kontami emerytalnymi.

Zarys losów ubezpieczeń na życie w Polsce począwszy od gospodarki scentralizowanej po okres przemian i gospodarkę rynkową stanowi przedmiot opracowania E. Stroińskiego, *Zmienne losy ubezpieczeń na życie w Polsce w minionym czterdziestoleciu*.

W. Sułkowska w opracowaniu *W poszukiwaniu rozwiązań zwiększenia zachęt do oszczędzania na przyszłą emeryturę* podejmuje aktualne kwestie czynników determinujących skłonność społeczeństwa do oszczędzania na przyszłe emerytury.

Cykl zamyka polemiczny artykuł *Klasyfikacja ubezpieczenia – o ostrość spojrzenia podmiotowego* autorstwa Tadeusza Szumlicza, poświęcony systematyce ubezpieczeń oraz metodzie ubezpieczeniowej w ubezpieczeniach społecznych.

Niniejsza publikacja ukazała się dzięki wsparciu finansowemu zakładów i instytucji rynku ubezpieczeniowego, których lista została zamieszczona w *Szkicach*

o ubezpieczeniach oraz na okolicznościowej tablicy w przygotowywanej salce konferencyjnej poświęconej pamięci Profesora, czym na trwale wpisują się w działalność Katedry. Wyrazy podziękowania kieruję do Autorów, Recenzenta oraz dr G. Sangowskiej, której pomoc była niezwykle cenna w prezentacji sylwetki Profesora.

Maria Kuchlewska